

Månedsoversigt over plantesygdomme.

305. — Juli 1949.

Der blev for juli måned modtaget beretninger fra 139 medarbejdere, og der blev besvaret 950 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå omtrent på normalen, der er på 15—16°, undertiden 1 à 2° over normalen.

Nedbøren blev for hele landet ret stor, thi der faldt i tiden 2.—30. juli 57 mm mod månedens normal på 64 mm, med de største nedbørsmængder først i måneden og de mindste fra d. 9.—16. juli. For de forskellige landsdele målt for ovennævnte tidsrum 2.—30. følgende nedbørsmængder, der med månedens normal i () blev følgende: Vendsyssel 51 (63), Vestjylland 50 (59), Midtjylland 75 (65), Østjylland 70 (63), Sydjylland 41 (63), Sønderjylland 44 (71), Fyn 54 (60), Midt- og Vestsjælland 71 (60), Nordøstsjælland 61 (66), Sydøstsjælland og Møn 65 (65), Lolland og Falster 46 (66) og Bornholm 45 (57).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Gulspidssyge (kobberbrist) fandtes almindeligt hos havre og byg i et par sogne i Ulfborgegnen (N. Stigsen), hvor man regner med at måtte gødske stærkere med kobber end sædvanligt.

Knækkefodsyge forårsaget af øjepletsvamp (*Cercospora herpotrichoides*) synes i år ofte at være stærk i angreb og ret almindelig hos hvede og rug, kanske navnlig hos rug, hvor den ofte bliver årsag til den velkendte, særlige form for lejesæd. Af ialt 86 beretninger for vintersæd skrives i 7 om ubetydelige angreb, i 34 om sjældne angreb og heraf i 16 om svage og i 18 om stærke samt endelig i 45 om almindelige angreb, hvoraf i 25 om svage og i 20 om stærke. De stærke angreb af øjepletsvamp hos rug er usædvanlige, men der kan næppe være tvivl om, at iagttagelserne i næsten alle tilfælde drejer sig om denne svamp; selve svampen nævnes ganske vist ikke altid, hvilket derimod gælder lejesæden

i forbindelse med svampeangreb. Rugstrå kan knække af andre årsager, men det er da som regel enkelte strå spredt over hele marken, uden forbindelse med lejesæd, og tidligere på sommeren i juni. Om øjepletsvampens angreb hos rug blev modtaget mange beretninger, hvori skrives både om angrebets styrke og udbredelse og om forfrugtens betydning: »ganske overordentlig stærke angreb« (A. Dam-Kofoed, Brørup); »særlig slem i rug eller byg; ingen marker helt fri« (Georg Nissen, Rødding); »i de fleste rugmarker — mest efter byg« (Holger Behrens, Bylderup Bov); »kraftigt angreb hos rug i nyopdyrket jord, første afgrøde 1946, der har siden da været 2 gange havre og 1 gang byg i marken, hvoraf ca. $\frac{1}{3}$ er faldet« (Hans Jepsen, Løgumkloster); »stærke angreb, hvor rugen ligger som tromlet« (Jens Tarp, Aalestrup); »findes ret udbredt hos rug efter byg« (S. Nørlund, Aulum); »i næsten alle rugmarker med korn som forfrugt« (Engelhart Jensen, Mors); »især udpræget i rug« (F. C. Frandsen, Thisted); »stærkt angreb hos rug efter to gange byg« (J. Vang, Ejby) og »ses hyppigt i forbavsende mange rugmarker, hvor der skiftes mellem kartofler og rug« (G. Lykke Pedersen, Frederikssund). Angrebene er dog undertiden også stærke i hvede, hvor pletter med lejesæd kan være meget store, ja, sommetider er hele marken lejesæd. Fra Kalundborg-egnen skrives om forfrugtens indflydelse: »i en 10 tdr. ld. hvedemark er 3 tdr. ld. helt gået ned af knækkefodsyge; den øvrige del er også noget angrebet, men står dog op endnu. Sædskiftet har været følgende ved stærkt angreb: lucerne, byg, roer, havre og hvede, og ved svagt angreb: græs, græs, græs, havre og hvede« (N. M. Nielsen, Jerslev). Iøvrigt er angrebene hos hvede øjensynligt ofte meget stærke, og når der ikke ved månedens udgang blev iagttaget så hyppig og omfattende lejesæd som hos rug, kan dette skyldes, at hvede falder senere end rug og er mere stivstrået end denne, hvorfor øjepletsvampens ødelæggelse skal være langt fremskreden, inden strået knækker; endelig er hyppigheden af lejesæd afhængig af regn og blæst, thi uden disse bliver selv stærkt angrebet hvede undertiden stående længe, ja, giver måske slet ikke lejesæd.

Øjepletsvamp hos vårsæd og navnlig byg synes ikke at have nær så stor udbredelse som hos vintersæd. Af ialt 76 beretninger skrives i 45 om ubetydeligt angreb; i 23 om sjældne angreb, og af disse i 17 om svage og 6 om stærke, og endelig skrives i 8 beretninger om almindelige angreb, hvoraf 6 svage og 2 stærke. Det må mærkes, at angrebet hos byg sjældent når så stor styrke som hos vintersæd, hvor øjepletsvampen i milde vintre kan udvikle sig meget stærkt; der ses sjældent stærk lejesæd hos byg, hvilket vanskeliggør angrebets bedømmelse. Men der er næppe tvivl om, at selv svagt angrebet byg kan spille en meget stor rolle for opformering af svampen i et kornrigt sædskifte.

Goldfodsyge forårsaget af hvededræbersvamp (*Ophiobolus graminis*) har også i år vist sig med langt stærkere angreb end sædvanligt, omend disse dog ikke er så stærke eller med så stor udbredelse som knækkefodsyge. Af ialt 85 beretninger om vintersæd skrives i 23 om ubetydelige angreb, medens der i 33 skrives om sjældne angreb og heraf

i 17 om svage og i andre 16 om stærke, og endelig skrives i 29 om almindelige angreb, hvoraf i 18 om svage og i 11 om stærke. »Slem i hvede« (N. M. Drewsen, Hokkerup); »adskillige hvedemarker hærget stærkt« (Vald. Johnsen, Skærbæk); »meget værre end i en lang årrække« (Fr. Nielsen, Haderslev); »meget almindelig« (O. Ruby, Kolding); »ualmindelig ondartet i hvede« (A. Diederich, Aarhus); »stærk hvor forfrugt er byg og hvor der tillige først er skrælpøjet« (W. Østergaard, Hadsten); hvide aks spredt over marken blev iagttaget flere steder af J. Vang, Ejby; P. Grøntved, Næstved, og Aage Madsen, Store Heddinge. »Ødelæggende angreb i hvede efter byg« (P. M. Dreisler, Ebberup) og »meget ondartet i år« (J. Lindegaard, Korinth).

Hvededråbersvamp hos vårsæd og da hovedsagelig byg synes at have været knapt så fremtrædende som hos vintersæd. Af ialt 80 beretninger skrives i 35 om ubetydelige angreb, medens der i 26 skrives om sjældne angreb og heraf i 13 om svage og i 13 om stærke og tillige skrives i 19 om almindelige angreb og af disse i 14 om svage og i 5 om stærke. Angrebet var undertiden stærkt ved uheldige sædskifteforhold; »byg helt ødelagt, hvor der var byg på andet år; sædskiftet på 8 marker med 1 hvede-, 1 havre- og 3 bygmarker« (N. M. Nielsen, Jerslev).

Fodsyge forårsaget af *Fusarium* sp. blev navnlig iagttaget hos byg, men kun i 9 af ialt 70 beretninger skrives om stærke angreb. Det synes, som tørke i nogle egne har dækket over angrebet (Jørgen Larsen-Ledet, Dybvad); om angreb i havre skrives, at dette næsten ikke ses i år (Engelhart Jensen, Mors), og i nogle beretninger understreges, at det i marken er vanskeligt at skelne mellem denne fodsyggeform og goldfodsyge, hvilket bekræfter erfaringer fra tidligere fodsyggeår.

Fodsygeangrebene er øjensynligt langt stærkere end i 1944 og navnlig mere almindelige end i dette år, uden at de dog kommer på højde med angrebene i 1927. Rækkefølgen i angrebsstyrke synes foreløbig at være: rug — stærkt, hvede — ret stærkt, byg — svagt til stærkt, og havre — meget svagt eller intet. Da det kan skønnes, at jorden i år tilføres betydelige mængder af smitstof, var det vel værd at mærke sig en del ejendomme og i de kommende år at følge disse for om muligt at få lejlighed til at iagttage fodsyge, og hvorledes denne forholder sig til: sædskifte, forfrugt, bearbejdning i efterår og forår, gødskning efterår og forår, såtid og andre dyrkningskår, hvis indflydelse langt fra kendes tilstrækkeligt. Det gælder også sædskiftet græsser, hvor det er meget ønskeligt at få undersøgt, om der er angreb på disse, og hvorledes dette ytrer sig på plantens udvikling, thi græsser kan angribes uden at lide stærkt, men de bliver dog smittebærere for fodsyge i et vist, ukendt omfang.

Stinkbrand (*Tilletia caries*) synes ikke at være iagttaget, og i et par beretninger skrives, at den nu blot træffes i ny og næ.

Nøgen havrebrand (*Ustilago avenae*) træffes hist og her i enkelte marker, men er uden betydning (Arne Anthonsen, Give).

Sortrust (*Puccinia graminis*) var antagelig sjælden; fra Sønderjylland skrives om et angreb hos havre (Holger Behrens, Bylderup Bov).

Kronrust (*Puccinia lolii*) hos havre synes at være sjælden; der meldes om et stærkt angreb på Frederikssundsegnen (G. Lykke Pedersen) samt om enkelte svage angreb i Nordfalster (Helge Rasmussen, Næsgaard), i Sydsjælland (P. Grøntved) og på Horsenseggen (Niels Pedersen).

Bygrust (*Puccinia hordei*) var en del fremtrædende på Roskildeegnen (M. Greve, Roskilde) samt i Vestsjælland (Stanley Jørgensen).

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) var som sædvanlig ret almindelig, og der skrives fra et par egne om stærke angreb på avner af hvede, som skønnes at kunne hemme kernerens udvikling.

Skedesvamp (*Epichloe typhina*) konstateredes hos hundegræs på indsendte prøver.

Hormonskade med unormal kernesætning hos byg blev iagttaget flere steder: »i en enkelt bygmark er ca. 50 % af aksene abnorme. — Hvor meget det går ud over udbyttet, er ikke til at sige, men noget mindre bliver det sikkert« (Georg Nissen, Rødding); samme skade blev konstateret hos adskillige indsendte bygprøver.

BÆLGPLANTER.

Kalibrist meget stærk, blev iagttaget hos lucerne (A. Ploug-Jørgensen, Slangerup).

Skivesvamp (*Pseudopeziza medicaginis*) synes i adskillige egne at have angrebet lucerne ret stærkt (A. Diederich, Aarhus; Fr. Nielsen, Haderslev; Stanley Jørgensen, Høng) og et stort og tidligt bladfald ventes at blive en følge af angrebet.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) blev konstateret hos indsendt lucerne.

Sneglebælgens stængelsvamp (*Ascochyta imperfecta*) konstateredes hos indsendt lucerne.

Rødkløverens sortskimmel (*Stemphylium sarciniforme*) fandtes på indsendt rødkløver.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) blev efter beretningerne ikke iagttaget hos lucerne, men svampen fandtes hos indsendt lucerne.

Fodsyge (*Fusarium* sp.) konstateredes hos enkelte prøver af ært og lupin.

BEDEROER.

Borbrist fandtes på frøroer fra Store Heddinge (Aage Madsen).

Lyspletsyge (Manganbrist) var fremtrædende på bladene og et par prøver af førsteårs roer, og blev konstateret i pletter i marken, hvor bladene havde de ejendommelige indsinkne, gule pletter (C. Fonager, Fossevangen, Tylstrup; Aa. Buchreitz, Ribe; Sv. E. Sørensen, Nykøbing F.).

Lynskade iagttoges i en plet i en roemark, hvor planterne i plettens midte var rådne, medens planterne i dennes udkant havde sprængte roelegemer (M. Greve, Roskilde); lynskade konstateredes hos to indsendte prøver.

Hormonskade fandtes hos 3 indsendte prøver, hvor bladene dannede de velkendte ejendommelige rør, der ofte omsluttede et vanskabt blad.

Kloratforgiftning under ejendommelige forhold blev iagttaget af Engelhart Jensen, Nykøbing Mors: »efter regnskyl har vand fra en natriumkloratbehandlet gårdsplads ødelagt 4—5 rækker bederoer i 15—20 meters længde i en op til gården liggende roemark«.

Rodbrand var vedblivende fremtrædende i mange marker; i enkelte beretninger fremhæves, at trang til dræning i år gør sig stærkt gældende i adskillige roemark, hvor den i forbindelse med den rigelige nedbør i forsommeren må skønnes at være den egentlige årsag til stærke rodbrandangreb, der ses både som pletter i markerne og som spring i rækkerne.

Gule blade som følge af næringsforstyrrelser synes så godt som ikke at være iagttaget, og i næsten alle beretninger skrives, at roernes blade er kraftige og grønne.

Virus-gulsot blev konstateret hist og her, men angrebene er endnu meget svage og som regel blot hos enkelte planter. Som mulige smitekilder nævnes som sædvanlig nærliggende frøroer, men også roer, der er selvgroede fra nedpløjede bladskiver i 1948, samt endelig kuler med spirde roer, der ofte holdt til først i juli.

Bedemosaik var næppe særligt fremtrædende; der skrives bare i et par beretninger om svage angreb.

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*) har næppe bredt sig stærkt i juli: »meget udbredt i egne med frøroer« (Engelhart Jensen, Mors); »mange marker og enkelte steder stærke angreb« (Aa. Madsen, Store Heddinge); »mange marker og i enkelte med stærke angreb« (Ole Thøgersen, Karise) og »ses i de fleste marker, men kun spredte angreb« (P. M. Dreisler, Ebberup); i alle sådanne førsteårs roer var angrebet stedse stærkest nær frøroer. Sprøjtning blev udført nogle steder: »Bordeauxvædsken har reddet den bederoemark, der omtaltes i sidste måned« (J. P. Skou, Odder) og »bedeskimmel er bemærket i en foderroemark. Marken er blevet sprøjtet med Bordosan, og ret tilfredsstillende virkning« (Rich. Aagaard, Ry).

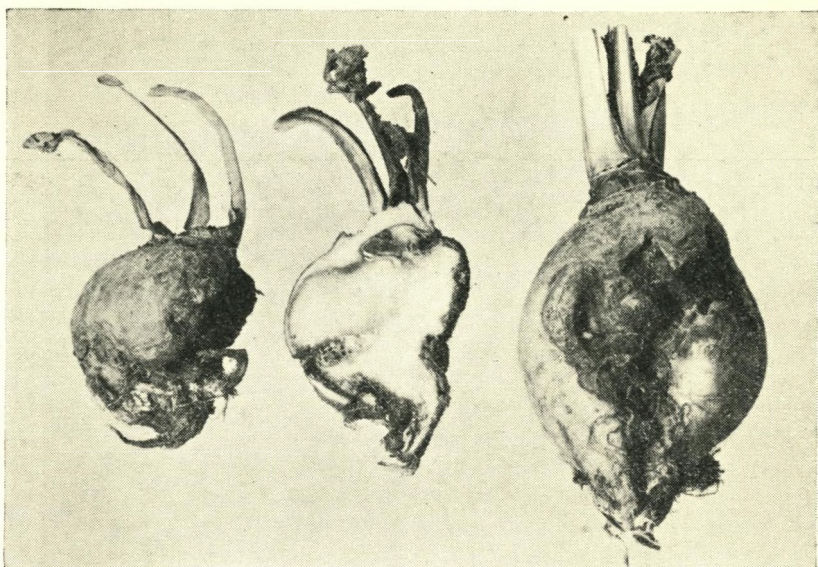
KÅLROER, KÅL O. A. KORSBLOMSTREDE.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) synes at være ret almindelig, og mange steder kan frygtes stærke angreb. Af ialt 79 beretninger skrives i 22 om ubetydelige angreb, medens der i 41 skrives om »sjældne angreb og heraf i 24 om svage og i 17 om stærke, og endelig skrives i 16 beretninger om almindelige angreb og af disse i 10 om svage og i 6 om stærke.

Hormonskade blev allerførst i måneden konstateret hos kålroer; bladene var hårde og stive, og på rodlegemet nærmest bladfæstet fandtes ejendommelige skældannelser (V. Sørensen, Randers).

Lynnedslag formodes at være årsag til skade af indsendte kålroer fra Aage Rasmussen, Skamby, og J. K. Svenstrup, Odder. Roerne hidrørte fra en plet, der som ved bederoer viste dræbte planter i midten og mindre stærkt skadede planter i udkanterne af denne. Roerne på billedet er modtaget fra Svenstrup, der skriver, at pletten i marken ikke breder sig, og

at der i nabosognet er konstateret lynpletter i bederoer fra uvejr omkring midten af juli. Roerne til venstre er stærkt skadet, og næsten den ene halvdel af roelegemet er rådnet, men på tværsnit ses ikke de ejendommelige kamre, der kendes hos bederoe; roen til højre har fra plettens udkant store huler i vævet, men synes at kunne fortsætte væksten. Vi er taknemmelige for at høre om lignende iagttagelser hos kålroe.

Lynskade hos kålroe?

KARTOFLER.

Kaliumbrist. Kendetegnene blev fundet stærkt udbredte i forsøgsleddene uden kali, og planterne er ved at visne (H. Agergaard, Askov). Som helhed synes kaliumtrang ikke at have været så fremtrædende som i 1948; men den ses ret hyppigt og både med svage og stærke angreb alt efter jordernes forsyning med kalium. Der skrives om, at der i år ikke er så mange kartoffelmarker uden staldgødning som i fjor, men også at gødningsrationering meget ofte er en god undskyldning for svag kaligødsning.

Frostskade konstateredes først i måneden på indsendte kartoffelblade.

Revner i knoldene efter genvækst fandtes hos et par prøver.

Bladrullesyge var almindelig, og stærke angreb synes at have været ret hyppige. Af ialt 79 beretninger skrives blot i 4 om ubetydelige angreb, og i 11 om sjældne, af disse i 6 om svage og i 5 om stærke, men i 64 beretninger skrives i 39 om svage og i 25 om stærke angreb. Det skal

fremhæves, at denne vurdering omfatter marker med yderst forskelligt læggemateriale i henseende til virusfrihed, de svageste og ofte betydningsløse angreb ses stedse, hvor der er lagt sunde, virussynede kartofler. Angrebet var ofte fremtrædende i mange marker, hvor der intet var gjort for at bekæmpe sygdommen, og her blev konstateret angrebsstyrker fra 25 til 90 % bladrullesyge planter (N. Stigsen, Ulfborg; W. Østergaard, Hadsten), medens der i de samme egne i viruskontrolleret læggemateriale kun fandtes meget få bladrullesyge planter. Sorterne Up-to-Date og Alma synes især at lide under sygdommen, og herom skrives i 14 beretninger; men stærke angreb blev også fundet i Brønderslev (90 %), Alpha (40 %), Richters Imperator (10—25 %) og Æggeblomme (50 %). Fra Rønde-egnen skriver Nørsgaard Pedersen: »særlig kraftige angreb i Up-to-Date, Alpha, Brønderslev, Birgitta og Alma« og fra Løgumkloster giver Hans Jepsen følgende vurdering: »Bintje 10 %, Up-to-Date 20 %, Alpha 15 % og Deodara 15 %«, og endelig fra Vesthimmerland, hvor S. A. Ladefoged giver følgende forholdstal for sygdommen: »Up-to-Date 10, Alma 6, Alpha 3 og Bintje 1«.

Mosaiksygeformerne har — taget under eet — også været almindelige og undertiden med stærke angreb. Af ialt 78 beretninger skrives i 9 om ubetydelige angreb, endvidere i 11 om sjældne angreb og af disse i 8 om svage og i 3 om stærke, medens der i 58 beretninger skrives om almindelige angreb og heraf i 39 om svage og i 19 om stærke.

Rynkesyge var som sædvanlig almindelig hos Bintje, hvor der blev truffet 18 % syge planter (Hans Jepsen, Løgumkloster), og mange marker blev kasseret (P. Mumm, Mols; N. Stigsen, Ulfborg). Men også Alma var stærkt angrebet (A. Larsen-Ledet, Grenaa) og ligesom Alpha (Holger Pedersen, Haarby) samt endelig Up-to-Date: »er blevet meget almindelig, og man bør være mere opmærksom på denne sygdom, der ofte er årsag til markens kassation« (C. J. Henriksen, Herning).

Stregsyge synes ikke at være iagttaget i stort omfang, men der skrives dog i enkelte beretninger om svage angreb.

Krøllemosaik synes ikke at have haft stor udbredelse, og der skrives hyppigst om svage angreb, men det gælder antagelig for denne som for stregsyge, at udover fremavlsmarkerne er iagttagelserne få, og i almindelige marker er disse sygdomme ikke så fremtrædende som bladrullesyge. Der meldes dog om enkelte stærke angreb (W. Østergaard, Hadsten; Holger Pedersen, Haarby). Det bør nævnes, at planter angrebet af rodfiltsvamp ofte skuffende ligner krøllemosaik.

Simpelmosaik nævnes sjældent og med svage angreb. Tørke har ofte dækket over dens svage symptomer, der ibrigt normalt er klarest tidligt på sæsonen i juni og vanskelige at iagttage ved gennemgang af markerne i juli.

Det skal til slut fremhæves, at der i et stort antal beretninger peges på eksempler, der viser betydningen af at bruge viruskontrolleret læggemateriale, og der klages almindeligt over, at der blev solgt alt for lidt af gode læggekartofler, medens der af de dårlige og billige klasser blev

solgt altfor mange. Det var ønskeligt, om dette forhold snart måtte kunne ændres til det bedre.

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*). Sygdommens sene angreb synes i første halvdel af juli at have omtrent samme udbredelse som de tidlige angreb i juni; iøvrigt bedømmes sygdommen som for juni til at være stærkere end i 1948, og der gives flere eksempler på smittespredning ved læggemaskine og på anden måde. Der skrives dog i nogle beretninger om ringe udbredelse, således: »er ikke meget udbredt her; dog ses en del stærke angreb i marker, hvor læggematerialet er indkøbt fra andre egne af Jylland» (Nørgaard Pedersen, Rønde), »ret almindelig i Bintje og Alpha og særlig i nyt, importeret læggemateriale fra Jylland. Ved fuldstændig fjernelse af syge knolde kan sygdommen fjernes i løbet af eet år» (M. Greve, Roskilde) og »kun ved avl første år ved import af kontrollerede kartofler fra Jylland har sygdommen betydning» (Stanley Jørgensen, Høng).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) synes at skulle blive almindelig og stærk. Af ialt 89 beretninger skrives i 9 om ubetydelige angreb, endvidere i 24 om sjældne angreb og heraf 22 svage og 2 stærke, men i de 56 beretninger skrives om almindelige angreb og af disse i 19 om svage og i 37 om stærke. I beretningerne fra Sjælland, Lolland, Falster og Fyn med øer, Sønderjylland, Kolding-, Horsens- og Aarhuseggen skrives om stærke angreb, hvor skimmelen bredte sig meget hurtigt, således at tidlige og middeltidlige sorter visnede i løbet af få dage; men der er dog i Østjylland og på Sjælland undtagelser, der viser, at skimmelen er tilbage i spredning. I de øvrige egne af Jylland synes der vel at være tegn til almindelige angreb, men disse er kun stærke i enkelte egne. Sygdommen synes at være længst tilbage i Vest- og Nordvestjylland, ja, i Vendsyssel er den endnu ikke iagttaget.

Skimmelangreb med typiske bladpletter iagttoges omkring midten af måneden, men pletterne var tørre. I begyndelsen af tyverne konstateredes dog på Øerne store skimmelpletter i marken, således at man tør slutte, at det epidemiske angreb var i fuld gang; mellem disse og de tidligst meldte primære angreb den 9. juni ligger da et tidsrum på ca. 6 uger. Det har været vanskeligt i dette lange tidsrum at være på vagt mod skimmel, og een sprøjtning har næppe været i stand til at holde skimmelen nede.

Tørforrådnelse blev iagttaget hos mange øverligt liggende knolde (G. Lykke Pedersen, Frederikssund).

Kartoffel-bladpletsyge (*Alternaria solani*) blev iagttaget i adskillige egne, og som regel var angrebene svage, men der skrives dog i enkelte beretninger om stærke angreb (A. Dam Kofoed, Brørup; N. A. Drewsen, Høkkerup; J. J. Jakobsen, Grindsted).

Kartoffel-Rodfiltsvamp (*Corticium solani*) var yderst almindelig og hyppigt med stærke angreb, der navnlig meldte sig som små planter med tæt top overalt i rækkerne; undertiden var bare een stængel stærkt angrebet med gule, mosaikagtige tegninger i bladene, der meget lignede

krøllemosaik, hvilket kan have givet anledning til forveksling med denne sidste sygdom.

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*) synes at skulle blive yderst almindelig og med stærke angreb, som man kan frygte nu med regn efter en tør periode; men der blev kun modtaget et par beretninger.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) nævnes blot i et par beretninger og med svage angreb.

HØR.

Hørrust (*Melampsora lini*). Fra Aarslev forsøgsstation skrives: »Der findes væsentlig mere rust på spindhørren i år end i de foregående år, navnlig er Concurrent og Liral Sussex slemt angrebet. I Liral Sussex er optalt indtil 90 strå af 100 med rustpletter. I Concurrent er endnu ikke foretaget nogen optælling. Muligvis skyldes de stærke angreb, at der er taget smitemateriale ud i rustsmitteforsøget« (E. Warberg Jørgensen) og fra Aarhusegnen skrives: »Hørrust findes i år i betydeligt omfang her på egnen; ofte hvor man almindeligvis bruger hør som dæksæd for udlæg. Rusten har formodentlig skadet tavekvaliteten en del i de stærkest angrebne marker« (A. Diederich).

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 33 af de tilsendte skemaer har givet nedenstående resultat:

Sygdomme paa havebrugsplanter	Intet eller ubet.	Sjældne	Sjældne	Alm.	Alm.
		svage	stærke	svage	stærke
Frugtfald på æble	4	3	5	12	10
Æbleskurv	0	0	1	9	28
Pæreskurv	0	0	2	11	24
Gulsot (Klorose) - hindbær	2	4	6	8	11
Løgskimmel - skalotter	0	11	1	5	10
Løgskimmel - kepaløg	5	1	3	4	5
Selleri - bladpletsyge	3	6	4	9	5

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Frugtfaldet i æbler optræder med varierende styrke, som helhed ikke særlig ondartet, men dog rigeligt i forhold til den ansatte frugtmængde. Dette udtrykkes f. eks. således: »Temmelig slemt, særlig i forhold til frugtmængden i år« (N. F. J. Larsen, Jerslev). »Er procentvis stærkt, men reelt ligger der jo ikke mange frugter under træerne! Frugtfaldet synes temmelig langvarigt i år« (Henrik Nielsen, Holbæk). »I betragtning af den relativt ringe frugtsætning er det stærke frugtfald ikke altid lige

kærkomment, men der findes også adskillige plantager, hvor man har ofret store summer på frugtudynding her i Sydøstjylland« (Arne Pallelsen). Fra Jylland skrives endvidere: »Har ikke iagttaget noget unormalt frugtfald. I forhold til blomstringen er frugtsætningen god, men der er mange gølge træer« (Niels Gram, Aabyhøj). »Almindeligt i Nordjylland« (A. S. Lundstein). »En del frugtfald i sidste halvdel af måneden, men intet meget ondartet« (M. Sørensen, Varde-Esbjergeggen). »Cox's Orange har i Jylland været slem til at smide en ret stor del af frugterne« (A. Diemer). »Normalt frugtfald i Salling og Fjends herred« (Frode Olesen). »Hyppigst, hvor træerne forbar sig sidste år, selv om de i år ser meget sunde ud« (G. Fogh Nielsen, Esbjerg). »Der har jo ikke været meget at falde af de fleste steder, hvorfor æblerne også hænger ret godt fast« (G. Ejsing, Thisted). »I det sydlige Sønderjylland er der ret stærkt frugtfald, men vi har siden maj heller ikke fået mere end 30—40 mm regn, somme steder lidt mere og andre lidt mindre« (M. Surlykke Wistoft). »I Midt- og Sydjylland er der mange steder især i privathaver drysset usædvanlig mange småæbler af« (Lars Hansen).

Fra Sydfyn skrives, at der har fundet et ualmindelig stærkt frugtfald sted i år navnlig på Cox's Orange og mest på unge træer (Chr. Greve). »Øst for Lillebælt har der flere steder været stærkt og sent frugtfald, ikke mindst af Gråsten, som helhed dog af mindre betydning« (Georg Jensen). »Meget varierende fra have til have, stærkest på de træer, der bar rigeligt sidste år« (G. Mayntzhusen, Roskilde). »Ved Korsør lå der under en række Cox's Orange tæt med valnødstore frugter, hvor kærnerne var gølge; der var ikke ret mange tilbage på træerne, det skyldtes tilsyneladende dårlig befrugtning« (A. Sauer). »Bortset fra Cox's Orange, der sine steder kan have et voldsomt fald, synes jeg ikke, der er meget frugtfald af betydning på Sjælland« (Hans Chr. Madsen). Fra Præstø amt skrives: »Her har kun været meget lidt frugtfald, idet der næsten ingen frugt er her i amtet« (H. J. Rasmussen). »I Maribo amt er det naturlige frugtfald de fleste steder ringe« (Sander Nielsen). Fra Frederiksborg amt hedder det: »Frugtfaldet er almindeligt og mange steder ret slem, også på steder, hvor der kun er forholdsvis ringe frugtmængde« (W. Norrie).

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er, som det med al tydelighed fremgår af skemaet, meget udbredt og som regel stærk. Det tørre vejr i juli har standset den noget, og hvor der er sprøjtet flittigt, er der også godt resultat at se deraf, dog har de milde kolloidale svovlpræparater ikke kunnet holde skurven i ave. Nogle få af indberetningerne skal citeres: »Skurven er sommerens store plage, mange og vel gennemførte sprøjtninger har flere steder ikke kunnet holde skurven nede« (Sander Nielsen, Maribo amt). »Kun de dygtigste og påpasselige frugtavlere har kunnet holde skurven nede!« (M. Sørensen, Varde-Esbjergeggen). »Under tiden træffes meget stærke angreb i Jylland, især hvor sprøjtning ikke har været udført godt nok; Boiken er ofte storeslem, Gråsten knap så slem« (G. Fogh Nielsen). »Der er mærkbar forskel på øst og vest i Syd-

jylland m. h. t. skurvens hærgen. Langs Sydjyllands østkyst er skurven ikke nær så slem som langs vestkysten. Tønder-egnen er særlig plaget af stærke angreb« (Arne Pallesen). Fra Nordthy skrives: »Den sidste måneds tørre vejr har standset skurvens ellers næsten katastrofale udbredelse noget, men det er jo nok kun galgenfrist. Får vi en våd høst og et vådt efterår, får vi sortbroget frugt. Nu er det næsten kun bladene, det er gået ud over« (G. Ejsing). Der er særlig grund til at lægge mærke til følgende indberetning: »Skurvens udbredelse er nu i juli meget varierende, og forskellen er særlig tydelig mellem erhvervsmæssigt drevne plantninger med god bekæmpelse og privathaver, hvor man ikke fra først af har været på vagt mod svampen. Undertiden er angrebet meget slemt såvel på blade som frugter. Andre steder er der sprøjtet flere gange i juli, således at kun frugterne er nogenlunde skurvfri. Endelig kan der også findes plantninger, der praktisk taget er fuldstændig skurvfri. Det forekommer mig, at vi sjældent har set så gode eksempler på sprøjtningens betydning« (Frode Olesen). Fra Horsens skrives: »Ofte alvorlig, men der findes også steder, hvor man er helt fri, alt afhængig af sprøjtningen« (Chr. Nørholm). Fra Roskilde hedder det: »Skurven har bredt sig meget i særdeleshed på Gråsten og Boiken, men vi kan heldigvis glæde os over, at vore kollektive sprøjtekredse har holdt skurven væk med mindst 80—90 %« (G. Mayntzhusen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) er ligeledes meget udbredt. Nogle indberetninger lyder på, at den er værre end æbleskurven, andre på, at den ikke er så alvorlig. Flere klager over, at folk ikke vil ofre nok i haverne på sprøjtning af pærer, selv om de sprøjter æblerne, men det siges også, at pærerne har klaret sig bedre end æblerne, hvor pærerne er sprøjtet med bordeauxvædske lige efter blomstringen.

Om et interessant tilfælde med æblemosaik skrives fra Rinkelse: »Det drejer sig om et ca. 20-årigt Cox's Pomona, hvor en del af grenene blev podet om for 2 år siden. Sidste år, da jeg så træet, var det noget angrebet af mosaik, men der var ikke tale om angreb på podekvistene, men i år var de nu 3-årige podninger af Ingrid Marie tydeligt angrebet af mosaik, og samtidig var kviste, der er sat på i år, også angrebet« (P. Jacobsen).

Gitterrust (*Gymnosporangium sabina*) på pære omtales fra Roskilde, hvor der skrives: »I år er der mange og store angreb, pæretæerne er fuldstændig gule og kaster løvet. Årsagen har alle steder været, at der fandtes *Juniperus sabina* i nærheden« (G. Mayntzhusen).

Kirsebærskurv (*Fusicladium cerasi*) er bemærket nogle steder. Der skrives således fra Stevns-Fakseegnen: »Der er som sædvanlig megen skurv på de sure kirsebær både på skyggemorel og Stevnsbær. I et enkelt tilfælde har der været god virkning af sprøjtning med et kolloidalt svovlpræparat sidst i juni« (Philip Helt).

Bakteriekræft (*Pseudomonas mors-prunorum*) har øjensynlig helt eller delvis dræbt 14 blommetræer af sorten Victoria forskellige steder i Salling og Fjends herred (Frode Olesen).

Gulsot (klorose) på hindbær er meget udbredt, men det er glædeligt at læse følgende indberetning fra Sjælland: »Jeg har kun set få tilfælde, — avlerne har lært at bruge svovlsur ammoniak« (Hans Chr. Madsen), og fra Maribo amt hedder det: »Gulsot på hindbær findes de fleste steder, men anvendelse af sure gødninger i forbindelse med megen fugtighed har dog gjort angrebene godartede og betydeligt mindre end sædvanlig« (Sander Nielsen).

Hvor gulsoten er alvorlig, burde der anlægges nogle forsøg med forskellig jordreaktion og sprøjtning med mangan- og jernsulfat.

Mosaiksyge omtales fra flere steder som meget udbredt i hindbærrene.

Skivesvamp (*Gloeosporium ribes*) er begyndt at vise sig på stikkelsbær, ribs og solbær.

Klorskade forårsaget ved, at planterne har fået havgus, er måske grunden til, at nogle ribs både i godt og dårligt læ har fået visne bladrande og blade (Bodil Friis Nielsen).

KØKKENURTER.

Løgskimmel (*Peronospora destructor*) er ret udbredt, men dog ikke særlig ondartet; gennemgående synes den at være mere alvorlig på skalotter end på kepaløg. Fra Stevns-Fakseegnen hedder det dog: »Der har været noget mere skimmel på kepaløg end i skalotter« (Philip Helt). På nogle lokaliteter er skimmelen meget ondartet, f. eks. skrives fra Sydlyn, at mange steder er hele arealer nedvisnet på grund af skimmel (Chr. Greve). Fra flere sider omtales den gode virkning af sprøjtning med bordeauxvædske med olie.

En ny sygdom har vist sig på kepaløg, der rådner ved basis, hvor der udvikles et hvidt mycelium med talrige små, sorte hvileknolde. Det er svampen *Sclerotium cepivorum*, der forårsager dette råd. Den er kendt i andre lande, men hidtil ikke fundet her i landet. Se nærmere side 78.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*) er de fleste steder endnu ikke blevet alvorlig, men er så almindeligt udbredt, så den med fugtigt vejr kan blive af stor betydning; det gælder om at få sprøjtet, inden den får taget rigtig fat. Fra Esbjerg-Vardeegnen skrives: »Den i tidligere år fremsatte formodning om denne sygdoms udbredelse med planterne fra frø- og prikledet synes jeg også bekræftes i år« (M. Sørensen).

PRYDPLANTER.

I Hillerslev er der konstateret et stærkt angreb af gråskimmel (*Botrytis elliptica*) på liljer (G. Ejning).

Fra Midt- og Sydjylland er Rosa canina til okulation ofte standset i væksten og har gule blade. Det synes at skyldes for rigelig kali- og kvælstofgødning og mangel på mikronæringsstoffer (Lars Hansen).

Stråleplet (*Diplocarpon rosae*) er ved at blive alvorlig på roser.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Havreål (*Heterodera major*). 54 beretninger melder om alvorlige, ofte uhørt voldsomme angreb, 11 skriver om svagere angreb. Kun i 3 indberetninger (Ribe, Grindsted, Videbæk) meldes, at angreb ikke er set. Flertallet (39) af beretningerne om stærke angreb er indløbet fra Jylland, men også på Sjælland, Fyn, Lolland-Falster, Langeland, Ærø og Møn har angrebene været alvorlige.

Fra Sydsjælland skrives: »Angreb af uhørt voldsomhed har hærget såvel i havre som i hvede- og bygmarker. En lang række tilfælde i byg efter byg har været til observation, og i mange af disse marker vil kærneudbyttet i år være reduceret til halvdelen af det normale. Jeg har ikke set sådanne angreb i byg efter roer« (P. Grøntved). Fra Møn: »Der er konstateret ualmindelig mange angreb i år. Flere blandsædsmarker var således næsten fri for havre i store pletter, og de rene havremarker havde et forpjusket udseende« (S. A. Pedersen). Fra Langeland: »Stærke angreb forskellige steder, så havren faktisk er helt forsvundet« (C. Rasmussen). Fra Assens: »Der fremkommer flere og flere angreb. Der har aldrig været konstateret så ødelæggende angreb som i år. Flere marker er ompløjet og mange skulle have været det« (P. M. Dreisler). Fra Vis herred: »Havreålen er meget ondartet og breder sig tilsyneladende med rivende hast« (N. A. Drewsen). Fra Silkeborg: »At havreålangrebene skal vedblive med at tiltage i styrke på de lettere jyske jorder er en naturlig følge af den metode, man sår sit vårkorn på: Byg, havre, vårrug i blanding. Det sker ud fra betragtningen: »noget af det skal da nok komme«. Det sker også, og havreålen er blevet en tro følgesvend, men dens virke camoufleres i blandkornet« (Rs. Rasmussen). Også fra Ry skrives om stærke angreb. Selv rug angives at have lidt i et enkelt tilfælde (Rich. Aagaard). Fra Aarhus amt: »Kun ganske enkelte havremarker uden angreb. Også angreb i byg og hvede. Havredyrkningen bør ophøre her på egnen« (J. Pedersen). Fra Dybvad: »Tilsyneladende er havreålens angreb i stærk tiltagen her på egnen — dobbelt så mange angreb i år, som i de sidste 7—8 år tilsammen. Selv om de fleste angreb i år kan føres tilbage til grove forsyndelser imod de simpleste regler for sædskifte, taler stigningen i antallet også stærkt imod den udbredte blandsædsdyrkning« (J. Larsen-Ledet). Ved Vedersø fandtes et enkelt stærkt angreb i en hvedemark (N. Stigsen). Fra Morsø: »Ved en systematisk undersøgelse af 88 ejendomme i Ørding sogn er der konstateret angreb på de 83. Der træffes ikke sjældent angreb i byg, som den 2. kornafgrøde på de stærkest smittede jorder« (Engelhart Jensen). Ved Herning er fundet et enkelt stærkt angreb, antagelig det første i mange år (C. J. Henriksen). På Samsø er angreb almindelige, men oftest svage (P. Riis Vestergaard).

Smælderlarver se diverse.

Halmhvepsen (*Cephus pygmaeus*). Fra Falster skrives om almindelige, men svage angreb i byg (E. Hansen). Ved Silkeborg er der fundet angreb i rug i betydeligt omfang (R. Rasmussen).

Fritfluen (*Oscinis frit*). Fra Vejle vesteregn skrives: »I sent såede havremarker er angreb af fritfluer meget almindelige og mange gange årsag til mislykkede marker« (A. Anthonsen). Fra Kolind: »I næsten alle havremarker findes i år angreb, der sammen med havreålen nedsetter udbyttet stærkt« (E. Staunskjær). Fra Nordthy: »Angreb ses nu tydeligt. En stor del af de hvide, golde småaks skyldes angreb af fritfluens larve« (F. Frandsen).

Havremider (*Tarsonemus spirifex*). Fra Ry skrives: »I en havremark er der konstateret et stærkt angreb af havremider. Marken er beliggende op ad en mark, hvori der var havre med mider sidste år. Den ager, der er nærmest ved den gamle havremark, er stærkest angrebet, og værst er det i den bredde, som negene fra den gamle havremark er kastet ind i af selvbinderen« (Rich. Aagaard).

BÆLGPLANTER.

Stængelål (*Tylenchus dipsaci*). 20 indberetninger skriver om angreb af varierende styrke på bælgplanterne, medens der i 7 meldes, at angreb ikke er bemærket. Fra Karise skrives: »Efter en nylig foretaget kløverålsundersøgelse på 26 ejendomme, viser det sig at være frøavlerne, der har angrebene« (O. Thøgersen). Fra Samsø: »Jeg ved ikke, om det er de gode vejrforhold, der dækker angrebene, men jeg mindes ikke i mange år at have set så ringe spor af stængelål som i år« (P. Riis Vestergaard). Fra Nordfyn: »I to lucernemarker er der fundet stærke angreb. Særlig i 3-årig lucerne var angrebet ødelæggende« (J. Jeppesen Jensen). Fra Aarslev forsøgsstation skrives om stærke angreb i både 1. og 2. års rødkløvermarker (E. Warberg Jørgensen). Fra Vestfyn: »Enkelte kraftige angreb af rødkløverål, men ålen har ingen foruroligende udbredelse her på egnen« (J. Vang). Fra Dybvad: »En systematisk undersøgelse har bragt en mængde angreb, især af rødkløverålen, for dagen, idet 70—80 % af de undersøgte marker viser angreb, i reglen kun svage« (J. Larsen-Ledet). Fra Hjerm-Ginding herreder skrives, at rødkløver- og hvidkløverål er meget udbredt. Hvidkløverålen er særlig ondartet i vedvarende græsmarker, som ofte må ompløjes efter 3—4 års forløb (A. Toft Andersen).

Ærtelus (*Macrosiphum pisi*). Der foreligger 6 indberetninger om stærke angreb af ærtelus. Fra Vestfyn skrives: »Mange ærtemarken er på et lidt for tidligt tidspunkt blevet kraftigt angrebet af lus, og flere steder har man forsøgt at pudre mod dem og med tilsyneladende held« (J. Vang). Fra Mols: »I en ærtemark så jeg d. 15.7. et meget ondartet angreb. Der blev sprøjtet med Bladan« (P. Mumm). Fra Kolind: »Meget stærke angreb udviklede sig i løbet af nogle få dage, men sprøjtning med Bladan, delvis med flyvemaskine og motorsprøjter, virkede særdeles godt« (E. Staunskjær). Fra Hads herred: »Der er mange lus i alle ærtemarken i år. I nogle tilfælde er markerne så vrimlende fulde, at der er tale om ødelæggende angreb. Dette gælder således et areal på 6 og et på 2 ha, hvor sprøjtning med Parathion var særdeles effektivt. Alle lusene blev ikke dræbt, men angrebet reduceredes til en ubetydelighed« (J. Skou).

Fra Allingaabro: »Flere marker er sprøjtet og pudret med Bladan med ret god virkning. Den økonomiske side tør jeg ikke udtale mig om« (Engvang Hansen). Fra Ulstrup: »I enkelte tilfælde har ærtelusens angreb sat ind med stor kraft, men ærterne er sikkert så langt fremme i udvikling, at angrebet næppe får så stor betydning« (H. P. Nielsen).

Lucerneblomst-galmyggen (*Contarinia medicaginis*). Fra Aarslev skrives: »Meget kraftige angreb på 3. års lucerne. I mange blomsterstande er alle blomster angrebet, så frøudbyttet sandsynligvis bliver meget ringe. I 1. og 2. års lucernefrø er angrebet kun ringe« (E. Warberg Jørgensen).

Lucerneblad-galmyggen (*Jaapiella medicaginis*). Fra Kalundborgegn skrives, at lucernen er stærkt mærket af angrebet i næsten alle marker. Vognbunden kan være rød af larver, når staldfoder køres hjem (N. M. Nielsen).

Agersnegle (*Agriolimax agrestis*). Fra Møn skrives: »I juli måned blev der konstateret meget stærke angreb i hvidkløverfrømarker. Navnlig i de meget frodige marker var angrebet slemt. Blomsterstilkene bliver gnavet over, så hovederne synker ned i massen. Også bladene begnaves. Enkelte steder er skaden vurderet til 10—20 % ødelagte kløverhoveder« (S. Pedersen).

BEDEROER.

Roeål (*Heterodera Schachtii*). Fra Lolland-Falster skrives: »Roeål findes sikkert i alle vore jorder, og gennem et uheldigt sædskifte (roer efter roer) opformeres de i så stort tal, at de helt kan ødelægge en afgrøde. Det er der set mange eksempler på i de sidste to år« (S. Sørensen).

Bladtæger (*Calocoris bipunctatus*). Fra Næsgaard skrives, at der som i de foregående år er en del angreb i bederoemarkerne (H. Rasmussen).

Bedelusen (*Aphis fabae*). Angrebene, der nu i det væsentlige synes overstået, har været af meget varierende styrke. I 25 indberetninger karakteriseres de som stærke, i 42 som svage. Kun fra Tylstrup skrives, at angreb ikke er set. Pletvis kunne foderroerne ofte lide betydeligt. Sprøjtning og pudring med Bladan er anvendt i betydelig udstrækning, og virkningen bedømmes gunstigt. Fra Roskilde skrives: »Har ikke optrådt ret stærkt i frøafgrøderne, derimod har de optrådt ondartet i 1. års roer på små afgrænsede pletter, men det våde vejr vil vel snart sætte en stopper for angrebet« (M. Greve). Fra Sydsjælland: »Angrebene var meget ondartede indtil omkring d. 20. juli. Derefter standsede de brat, og nu er faren helt drevet over. I foderroemarkerne så det faretruende ud i ca. 14 dage, men nu findes der praktisk talt ikke levende bladlus her« (P. Grøntved). Fra Nordøstfalster: »Bedelusen optræder i stort antal i år. I frømarkerne har der måttet nogle sprøjtninger til med effektive midler som nikotin og Bladan. I 1. års roemarkerne optræder bedelusen i større antal i år« (H. Rasmussen). Fra Ringe: »Forekommer i de fleste

bedefrømarker. Sprøjtning med Bladan fra flyvemaskine har givet gode resultater. Enkelte steder har lusene også været ret ondartede i foderroemarkerne, men det kolde og fugtige vejr, som nu er kommet, vil sikkert begrænse angrebene« (Aa. Rasmussen). Fra Ærø: »Fra begyndelsen til over midten af juni flere stærke, pletvis ødelæggende angreb. Ca. 21.7 døde alle lusene« (J. Rindom). Fra Rødding: »Angrebene hidtil så svage, at bekæmpelse ikke er foretaget« (G. Nissen). Fra Nordthy: »Enkelte ret stærke angreb i 1. års roer. Vi har kun få bedefrømarker i Nordthy« (F. Frandsen).

Smælderlarver se diverse.

Skjoldbiller (*Cassida spp.*). Fra Nordøstfalster skrives, at svage angreb er bemærket i mange bederoemarken (H. Rasmussen). Ellers foreligger der kun meddelelser om helt betydningsløse angreb. Fra Ribe amt skrives, at konsulenten har modtaget mange skjoldbiller fra forskellige egne med forespørgsel, om det skulle være coloradobiller.

Knoporme se diverse.

Bedefluen (*Pegomyia hyoscyami*). 27 beretninger melder, at angreb ikke er set, 3 skriver om svage og kun en om stærke angreb. Fra Vig skrives om få og svage angreb (A. Ploug-Jørgensen). Fra Skærbæk: »Angreb er set mange steder, men der er ikke set nogen nævneværdig skade« (V. Johnsen). Enkelte svage angreb er endvidere set ved Ulfborg (N. Stigsen). Fra Han herred skrives: »Med undtagelse af et par ondartede angreb har jeg ikke set meget til denne generations larver, men de findes dog fåtalligt i de fleste marker« (R. Sørensen).

KÅL, KÅLROER O. A. KORSBLOMSTREDE.

Kåltægen (*Eurydema oleracea*). 17 beretninger melder, at angreb ikke er set, medens der i 4 skrives om svagere og i 2 om stærke angreb. Fra Lolland-Falster skrives, at tægerne forekommer ret almindeligt i de få kålroemarken, der findes (Sv. Sørensen). Svage angreb er endvidere fundet ved Ribe (A. Buchreitz), Grindsted (J. Jakobsen), på Silkeborg-egnen, hvor det særlig gik ud over turnips (J. Søndergaard) og ved Aulum (S. Nørlund). Et stærkt angreb på turnips, der var sået som vænerække, fandtes ved Kibæk (Quistgaard Mortensen). Ved Allingaabro blev to marker meget slemt medtaget (N. Engvang Hansen). Tægerne blev ofte antaget for coloradobiller.

Kållusen (*Brevicoryne brassicae*). Selv om lusene optrådte almindeligt, så var der dog kun ret sjældent tale om større skade. 30 beretninger melder om svage, 8 om stærke angreb. 10 indberetninger melder, at angreb ikke er set. Fra Frederiksborgegnen skrives: »I en del marker ret ondartede angreb, men det noget regnfulde vejr har dog uden tvivl forhindret det helt store, ødelæggende angreb« (A. Ploug-Jørgensen). Fra Lolland-Falster: »Demonstrationsmarkens kålroer helt ødelagt, ellers ikke udbredt« (S. Sørensen). Fra det sydlige Sønderjylland: »Kållusen har i de sidste uger bredt sig så meget, at der næsten ikke er en kålplante, der

er gået ram forbi« (M. Surlykke Wistoft). Fra Sydfyn: »Findes overalt, meget stærke angreb på kålen« (Chr. Greve). Fra Ringkøbing: »Angreb almindelige, især frøkålsmarkerne medtagne« (H. Bertelsen). Fra Ribe: »Enkelte svage angreb i kålroemarkerne. Kun få planter angrebet, men angrebet på disse er til gengæld oftest voldsomt« (A. Buchreitz).

Smælderlarver se diverse.

Kålbladhevpsens larve (*Athalia spinarum*). 17 beretninger melder, at der ikke er set angreb af betydning, medens der i 8 meldes om angreb med forskellig skadevirkning. Fra Brørup skrives: »I sennepsmarker stærke angreb« (A. Dam Kofoed). Fra Silkeborg: »Stærke angreb i månedens begyndelse« (R. Rasmussen). Fra Videbæk: »Meget almindelig i kålroerne, men ingen ondartede angreb« (L. Hangaard Nielsen). Fra Aarhusegnen: »Stærke angreb er iagttaget på gul sennep, samt enkelte steder på turnips og kålroer« (A. Diederich). Fra Mols: »I to marker er set angreb. I den ene mark fandtes kålroer og turnips. Turnipsen var lige tyndet og fuldstændig ribbet. Kålroerne var ikke tyndet, og der fandtes en del tilbage. Roerne var sået som anden afgrøde. I den anden mark var angrebet svagt« (P. Mumm). Fra Allingaebro: »Meget stærkt angreb i en turnipsmark, der hurtigt blev afribbet fuldstændigt« (N. Engvang Hansen). Fra Hads herred: »Der har været en del stærke angreb i gul sennep. Enkelte steder er der forsøgt bekæmpelse med Bladanpudde« (J. P. Skou).

Knoporme se diverse.

Kålmøllet (*Plutella maculipennis*). Fra Nyborg skrives: »Trosd sværme af kålmøl er skaden ved larvegnav kun ringe« (M. Bjerg). Fra Skærbæk: »Kålmøllet, der har været borte siden det store angreb i 1947, har hærget lidt i år, men det har ingen særlig skade forårsaget« (V. Johnsen). Fra Skanderborg: »Dette skadedyr er meget almindeligt i markerne. Angrebsstyrken er dog i almindelighed ret mild, og kun i enkelte tilfælde er man gået til bekæmpelse« (N. Pedersen). Fra Grindsted: »Kålmøl har hærget i de fleste kålroemarker. Angrebet observeres i almindelighed først, når bladene er fulde af huller, d. v. s. på et tidspunkt, hvor larverne er færdige til forpupning« (J. Jakobsen). Fra Herning: »Først på måneden var der meget stærke angreb i talrige marker, men angrebet standsede. Møllene sværmer endnu stærkt. Sprøjtning med Bladan synes at hjælpe, men der blev sprøjtet for sent« (C. J. Henriksen). Fra Aarhus: »Almindelig udbredte angreb i hver eneste kålroemark med gnav på hver plante, dog aldrig alvorlig skade« (J. Pedersen). Fra Ulstrup: »Kålmøllarver har i mangfoldige tilfælde fået markerne til at stå med et udseende, som om et stærkt haglvejr var gået over egnen. Som følge af den stærke vækst udbedres skaden dog hurtigt« (H. P. Nielsen). Fra Aalestrup: »Møllene sværmer i stort antal i alle kålroemarker. Der ses mange larver og pupper, men roerne var ved angrebets begyndelse midt i måneden så store, at angrebet ikke får nogen videre betydning« (J. Tarp). Fra Lemvig: »Ret udbredte angreb, dog gennemgående svage. Enkelte steder er der behandlet med Bladan« (P. Dalgaard Frandsen).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Kun 2 beretninger melder om, at der ikke er set angreb i kålroerne. 32 melder om svage, 19 om stærke angreb. I 11 beretninger omtales halsforrådnelse af forskellig styrke. Fra Kalundborgegnens skrives: »Krusesygen er på færde overalt, og nogle steder er halsråd godt i gang« (N. M. Nielsen). Fra Møn: »Der har i år været meget stærke angreb, og i mange tilfælde er det gået over til halsråd i kålroerne. I dele af marker har jeg fundet over halvdelen af planterne med råddent hjertesud« (S. Pedersen). Fra Nyborgegnens: »ikke een kålroemark er gået fri og skaden er de fleste steder stor, idet usædvanlig mange roer er angrebet af hjerteforrådelse« (M. Bjerg). Fra Haderslev: »Angrebene er ret udbredte, men jeg synes ikke, at de er så stærke i år som i de foregående år« (Fr. Nielsen). Fra Askov: »Angreb findes stærkt udbredt (ca. 100 %). Følgesygdommene: Bladfald og hjerteforrådelse breder sig foruroligende« (H. Agergaard). Fra Kolding: »Mange ondartede angreb. Flere steder er der allerede halsråd« (O. Ruby). Fra Morsø: »Angrebet, der i de foregående år har været meget udbredt på Mors, er i år helt uden betydning« (Engelhart Jensen).

Der foreligger 14 indberetninger om angreb af varierende styrke på kål. Fra Frederiksborg amt: »Har optrådt i de fleste kålplantninger, men skade kun observeret på ganske få planter« (W. Norrie). Fra Stevns: »Også i år har der været stærke angreb, dog knap så stærkt som i 1947 og 1948. Hvor der pudres flittigt med DDT eller 666, er kålen pæn« (Ph. Helt). Fra Sydlyn: »Angrebene kan betegnes som almindelige, dog mindre ondartede end i 1948« (Chr. Greve). Fra det sydlige Sønderjylland skrives, at skaden synes at være større end normalt (M. Surlykke Wistoft). Alvorlige angreb er set på Koldingegnens (Chr. Nørholm). Fra Nordthy skrives, at angrebene ikke er så udbredt som sidste år (G. Ejsing).

Kålfluellarver (*Chorthophila brassicae* og *floralis*). Om stærke angreb i kålroerne foreligger 11 indberetninger, medens 26 melder om svagere angreb. Kun i 2 beretninger meldes, at angreb ikke er set. Langt den største skade er som sædvanlig anrettet i Jylland. Fra Frederiksborg skrives: »Angrebene må karakteriseres som almindelige og i nogle tilfælde som stærke, dog synes de ikke at falde så stærkt i øjnene som tidligere, antagelig fordi de gunstige vækstbetingelser bevirker, at roerne lettere vokser fra angrebet« (A. Ploug-Jørgensen). Fra Skelskør skrives om almindelige og svage angreb (H. Wraae-Jensen). Fra Sydlyn: »For en måneds tid siden sås angrebet mere end nu. I almindelighed er der ikke anrettet større skade« (S. Nygaard Olesen). Fra Ribe: »Er almindelig udbredt, enkelte alvorlige angreb« (L. Thomassen). Fra Grindsted: »Enkelte spredte angreb, enkelte steder ret kraftige, men som helhed uden større betydning« (J. Jakobsen). Fra Skanderborg: »Larverne, der lige efter udtydningen bevirkede spring i rækkerne, har fortsat skadegørelsen betydeligt, særlig i 1. halvdel af juli« (N. Pedersen). Fra Hads herred: »Angrebene fra sidste måned fortsætter i denne, dog er larverne ikke længere i stand til at dræbe planterne, men deres minering bevirker, at planterne sover det meste af dagen« (J. Skou).

Der foreligger 18 indberetninger om angreb af vekslende styrke i kål. I Præstø amt var angrebene svage i sammenligning med sidste år (H. J. Rasmussen). Fra Flakkebjerg skrives: »Et stykke med blomkål blev efter plantningen vandet med frugttrekarbolineum. Ikke en plante faldt« (Agnes Værløse). I Sydfyn har angrebet været stærkt og almindelig udbredt« (Chr. Greve). Fra Esbjerg skrives: »Slemme angreb i privathaver« (M. Sørensen). Fra Nordthy: »Mange og stærke angreb. To steder med større blomkålskulturer, der allerede visnede og væltede, sprøjtede vi rodhalsen med nedadrettet stråle med vor lille motorsprøjte og Parathion (50 cm³ til 100 l af et 35-procents middel). Resultatet var over forventning. Angrebet fuldstændig slået ned« (M. Sørensen). Om et stærkt angreb på radisfrø skrives fra Silkeborg (R. Rasmussen).

KARTOFLER.

Kartoffelål (*Heterodera rostochiensis*). Angreb er fundet i Næstved og på Bogø (H. J. Rasmussen) samt en del steder i Nordjylland (A. S. Lundstein).

Smælderlarver se diverse.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*) er nu en realitet her i landet! Den 23. juli fandtes 3 biller i et forrædsrum på en damper i Københavns frihavn. Billerne stammede fra en sæk kartofler, der var indkøbt i Bordeaux. Uafhængigt heraf viste skadedyret sig i løbet af de følgende dage i det sydlige Jylland og i Sønderjylland. Den 24.7. fandtes en enkelt bille på hovedvej nr. 1 mellem Brørup og Holsted. Den 26.7. blev der fundet larver i kartoffelmarker ved Tinglev og Spandet, og den 28.7. fandtes igen larver ved Spandet (200 m fra første findested) samt i Mellerup pr. Hellevad og i Fredstrup ved St. Jyndeved. Den 3 august indløb der meddelelse om et nyt fund af larver og denne gang ved Løgumkloster. På lokaliteterne ved Mellerup og Tinglev blev der endvidere fundet en bille hvert sted. Larvernes forekomst var koncentreret om ganske enkelte planter, og der fandtes såvel ganske unge som fuldvoksne individer. De store larver var begyndt at gå i jorden for at forpuppe sig. De lå oftest i 20—25 cm's dybde. Ved Løgumkloster fandtes en puppe i Jorden. Antagelig skyldes disse forekomster af larver æglægning af enkelte tilfløjede hunner.

De påbudte foranstaltninger til tilintetgørelse af skadedyret blev straks bragt til anvendelse, men det er af største vigtighed, at findestederne holdes under skarp observation til foråret.

Knoporme se diverse.

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Fra Kibæk skrives, at 100 m² af en kartoffelmark blev totalt ødelagt (H. Quistgaard Mortensen).

SKÆRMPLANTER.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). Fra Stevns-Fakseegnen skrives, at der mange steder er meget stærke angreb både i mark og have (Ph. Helt).

Bladlus. Fra Sydsjælland (P. Grøntved) indsendtes gulerodsskærme, der var så stærkt besat med bladlus, at deres sugning ville hæmme frugt-sætningen i betydelig grad. Det drejede sig om to arter: *Cavariella aegopodii* og *Semiaphis carotae*.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Dette skadedyr har optrådt meget ødelæggende på gulerødder, persille og rodpersille. 44 beretninger melder om stærke, 14 om svagere angreb. I 8 beretninger skrives, at angreb ikke er set. Fra Stevns skrives: »Der er meget stærke angreb af orm i gulerødder og persille. Vanding med frugttrækarbolineum har de fleste steder virket godt« (Ph. Helt). Fra Flakkebjerg: »Sprøjtning 2 gange med frugttrækarbolineum har virket, så gulerødderne er næsten 100 % ormfine« (Agnes Værløse). Fra Nyborg: »Har fuldstændig ødelagt de fleste gulerødder og persillen i haverne. I markerne er skaden ikke stor« (M. Bjerg). Fra Aarhus: »Ødelæggende angreb i så godt som alle haver på gulerod, persillerod og persille. I markerne kun ubetydelige angreb« (J. Pedersen). Fra Rønne: »Angrebene er meget almindelige, særlig i sent såede marker« (Nørgaard Pedersen). Fra Salling: »Usædvanlig udbredt i næsten alle haver. Jeg mindes ikke før at have set så kraftige angreb« (F. Olesen).

SKADEDYR PÅ HAVEPLANTER.

KØKKENURTER.

Smælderlarver se diverse.

Knoporme se diverse.

Løgfluellarver (*Hylemyia antiqua*). Som sædvanlig har disse larver gjort betydelig skade. Fra Frederiksborg amt skrives: »Især skalotter har haft besøg af fluerne, og nogle steder er der kun ca. 25 % af planterne tilbage« (W. Norrie). Fra Slagelse-Skælskør: »Har flere steder været slemme« (A. Sauer). Fra Thisted: »Meget varierende angreb. Omkring selve Thisted (kolonihaver) har der været meget voldsomme angreb, men ellers indskrænker de angrebne skalotteløg sig til fra 0 til 5 %. Kepaløg bruges meget sjældent heroppe« (G. Ejsing).

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus (*Aphididae*) på frugttræerne. Alle beretninger melder, at angrebene på frugttræerne har udviklet sig stærkt i den senere tid, og i flertallet af beretningerne tales der om stærke angreb ikke mindst på blomme. Fra Roskilde skrives: »Det er mest de unge træer, der er angrebet, og hidtil har angrebene været værst på æble. Først i den senere tid tager angrebet fat på blommetræerne. Planteskolerne kæmper med de sorte kirsebærlus, som er fuldstændig modstandsdygtige overfor Bladan« (G. Mayntzhusen). Fra Holbæk: »Angreb er nu almindelige, men alvorlige angreb er ikke set« (H. Nielsen). Fra Maribo: »Mange ret ondartede angreb af grønne bladlus, særlig på unge træer« (Sander Nielsen). Fra Sydfyn: »Den sidste måneds varme vejr har givet os mange lus. Man har mange steder opgivet at bekæmpe dem nu« (Chr. Greve). Fra Ringkøbing:

»Angreb almindelige og ofte ondartede selv efter gentagne sprøjtninger. Parathion-midlerne, der er almindelig anvendt, skal dog bruges i betydelig stærkere koncentration end angivet på brugsanvisningerne« (H. Bertelsen). Fra Salling og Fjends: »Blommetræerne er efterhånden ved at være godt »lusede«. Æblebladlusene er derimod — bortset fra enkelte angreb på helt unge træer — ganske uden betydning« (F. Olesen). Fra Thisted: »Angrebene har sidst i juli antaget en meget voldsom karakter. Særlig slem er den grønne æblebladlus og blommelusen, men også den røde æblebladlus findes« (G. Ejsing). Fra Sønderjylland: »Bladlusene er blevet meget slemme i løbet af sommeren. Æbleskuddene ser meget forkrøllede ud. Blommebladene er grå af lus« (M. Surlykke Wistoft).

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). 4 beretninger (Holbæk, Horsens, Salling og Thisted) melder, at angreb ikke er set. I 14 indberetninger meldes om angreb af vekslende styrke. Fra Frederiksborg amt skrives om et meget stærkt angreb (W. Norrie). Fra Maribo (Sander Nielsen) og Sydfyn (Chr. Greve) skrives, at angrebene er mindre end sædvanlig. Fra Aabyhøj skrives: »Blomstrer frodigt, hvor der ikke er gjort noget imod dem. Ved pensling med kogesprit og sprøjtning med hvid olie har jeg kunnet holde dem nede. Mejser spiser med begær blodlusene« (N. Gram). Fra Viborg: »Blodlus er i løbet af det sidste årstid iagttaget adskillige steder her på egnen« (E. Agger).

Oldenborrelarver se diverse.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Flertallet af indberetningerne karakteriserer angrebene som ret ubetydelige. Fra Sønderjylland skrives dog: »Der er mange ormædte æbler nu, og flere end normalt synes man måske, fordi der er så lidt frugt i privathaverne« (M. Surlykke Wistoft). Fra Sydfyn skrives: »Det ser ud til at Parathion anvendt efter afblomstringen har virket ualmindelig fint. Hvor man intet specialmiddel har anvendt, er der faldet mange æbler« (Chr. Greve). Fra Stevns: »Der er lidt angreb de fleste steder, men stærke angreb har jeg ikke set« (Ph. Helt).

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Der er indkommet 23 beretninger, men kun i 3 af disse karakteriseres angrebene som stærke. Fra Frederiksborg amt skrives: »Miderne er almindelige, men optræder sjældent kraftigt. De hyppige regnskyl holder dem tilsyneladende nede« (W. Norrie). Fra Jerslev: »Tiltaget i den senere tid, men menes ikke at få nogen større skadevirkning så sent på sommeren« (N. F. J. Larsen). Fra Ringkøbing: »Angreb almindelige og synes at tiltage stærkt, selv hvor der er sprøjtet regelmæssigt« (H. Bertelsen). Fra Jylland: »Forbavsende små angreb. Sommeren har været for kold« (Bodil Friis Nielsen). Fra Viborg: »Stærke angreb er ikke set. Svage angreb er derimod almindelige. Det er vel især regnen, der har standset miderne, da der ikke er flere i dårligt end i regelmæssigt passede haver« (E. Agger).

Mideskurv (*Eriophyes pyri*). Fra Stevns og Fakseegnen: »Der bliver flere og flere steder angreb af mideskurv i pærerne. Det vil sikkert

blive nødvendigt at behandle pærerne med svovl ved løvspring, enten man har set angreb eller ej. Vi har haft god virkning af pudring med svovlpudder ved løvspring og det er jo lettere at gennemføre end sprøjtning med svovlkalk« (Ph. Helt). Fra Jylland: »Findes næsten overalt. I sprøjtekredse burde sprøjtemanden afmærke træerne nu af hensyn til forårsprøjtningen« (G. Fogh Nielsen).

DIVERSE SKADEDYR.

Oldenborrelarver (*Melolontha spp.*). Fra Sjælland skrives: »I 4 plantager, der alle ligger nær skov, har jeg set, at mange unge frugttræer, der i 1948 har været gnavet stærkt, er gået ud, og flere følger stadig« (H. C. Madsen). Fra Stevns: »Langs med skovene er der stærke angreb i år« (Ph. Helt). Fra Nyborg: »Larverne, der har hærget i de sidste 2 år, forsvandt pludselig i forsommeren, åbenbart forpuppede de sig, hvorfor der vel kan ventes sværme næste år« (M. Bjerg). Fra Haderslev: »Larverne her på egnen har holdt op med deres gnav og er vel gået over i puppestadiet« (Fr. Nielsen). Fra Rødding: »I betragtning af det voldsomme angreb her på egnen i fjor, er angrebene i år usædvanlig godartede« (G. Nissen). Fra Vejen-Brørup: »Ved Sønderskov temmelig kraftigt angreb« (A. Dam Kofoed).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Fra Samsø skrives: »De stærke angreb i efteråret og foråret er stedvis fortsat i forskellige afgrøder og har bl. a. gjort betydelig skade på nyplantede asparges, sent såede roer, jordbær m. m. Omkring midten af måneden blev en majsafgrøde på ca. 10 td. land så ødelagt, at den vist burde have været ompløjet. Pletvis kunne der findes indtil 10 larver i hver plante« (P. Riis Vestergaard). Fra Ribe: »Adskillige kartoffelafgrøder er gennemboret af larverne. Navnlig er det galt i en mose i Kalvslund sogn« (A. Buchreitz). Fra Kibæk: »I mange kartoffelmarker ses angreb ved inspektionen. Det minder om begyndende sortbensyge« (H. Quistgaard Mortensen).

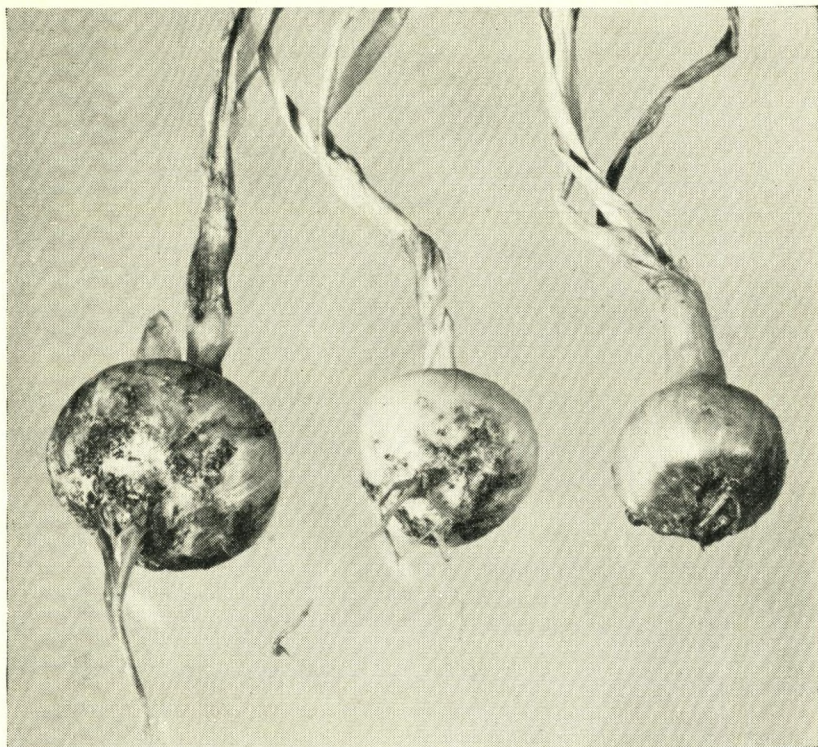
Knoporme (*Agrotis segetum*) har ikke hidtil optrådt særlig ondartet. Der foreligger 13 indberetninger om svage og 9 om stærke angreb. I 13 beretninger skrives, at angreb ikke er set. En del steder er der anrettet følelig skade på bederoer, andre steder er det gået ud over kål, kartofler, jordbær og tomat i hus.

PROSPER BOVIEN.

NYT SVAMPEANGREB HOS LØG.

I Statens plantepatologiske Forsøg's forsøgsmark ved Lyngby og forskellige andre steder her i landet fandtes i begyndelsen af juli en del kepaløg, som var angrebet af en svamp, *Sclerotium cepivorum*. Det er første gang, dette angreb iagttages i Danmark. Sygdommen viser sig ved, at de nedre blade bliver gule og slappe; senere begynder også de øvre

blade at hænge. De angrebne løg trækkes let op af jorden, idet rødderne er delvis rådne. Omkring basis af løget findes en rådplet, der strækker sig ind i det indre af løget. De rådne partier er overvokset af en hvid til sidst gråligbrun svampefilt, hvori der findes små, højst 0,5 mm store, runde sclerotier (se fig.). I fugtigt vejr dannes et hvidt vatagtigt mycelium. Sclerotierne er hvide indvendig og omgivet af en sort bark af mørkfarvede hyfer. Der fandtes ingen makrokonidier, men en del små, kugle-

Kepaløg angrebne af Sclerotium cepivorum.

formede 3—5 μ store mikrokonidier, der dannedes på ugreneede eller svagt greneede konidiebærere. På kartoffeldekstrose-agar danner svampen en melagtig belægning med sclerotier af samme form og farve som på løg, men gennemsnitlig lidt mindre (0,25—0,35 mm).

Stærkt angrebne løg kan dø af sygdommen. Omkring 1. august synes angrebet at standse, efter denne dato finder man sjældent løg med begyndende angreb. Den vigtigste smittekilde er angrebne planterester, som efterlades i jorden. Svampen kan formodentlig holde sig levende 8—10 år i jorden uden tilstedeværelse af en af dens værtplanter, der foruden

kepaløg, er skalotter, hvidløg, porre, tulipaner og nærbeslægtede. Det er derfor af vigtighed at få fjernet og tilintetgjort alle de angrebne løg og helst også naboløgene samt den jord, de har vokset i. Angrebne løg må ikke lægges på kompostbunken. Det hævdes fra England, at sygdommen af og til er ført ud på marker med frøplanter. Hvis man anvender udplantning, er det af vigtighed at anvende sunde planter, ligesom sætteløg naturligvis må være sunde. I vor forsøgsmark syntes angrebet at være mindre fremtrædende i parceller tilsået med frø, der var bejdset med calomel før såning.

I engelske forsøg har udstrøning af calomel i rillerne før såning haft god virkning mod sygdommen (J. R. Booer, Ann. of appl. Biol. 33, p. 413, 1946).

GUDRUN JOHANSEN.